

Zwijndrecht geletterd

Plan van aanpak laaggeletterdheid Zwijndrecht 2019-2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Ambitie en doelstellingen	5
3. Wat gebeurt er al en resultaten	7
4. Acties	11
5. Organisatie	16
6. Planning	17
7. Begroting	19
8. Monitoren	21
Bijlage 1 Begripsomschrijving en data over laaggeletterdheid en taalachterstand in Zwijndrecht	23
Bijlage 2 Begrippenlijst	26

1. Inleiding

Waarom een plan van aanpak voor laaggeletterdheid?

In Zwijndrecht willen we dat iedere inwoner mee kan komen en naar vermogen mee kan doen. We willen dat mensen actief participeren door het hebben van werk en/of dagbesteding en in maatschappelijk opzicht volwaardig en zelfstandig meedoen. De meeste mensen kunnen dit zelf organiseren. Zij doorlopen zonder problemen een school en/of vakopleiding, vinden daarna werk of een dagbesteding en weten zich goed te redden in het dagelijks leven. Maar er is een groep waarbij het ontbreekt aan een aantal basisvaardigheden (zie bijlage 2 voor verklaring van begrippen) waardoor het functioneren in het dagelijks leven of op het werk niet zonder problemen is. Taal, rekenen en kunnen omgaan met de computer behoren tot de basisvaardigheden. Mensen die deze basisvaardigheden niet beheersen noemen we laaggeletterden. De laaggeletterden zelf spreken liever over "moeite met lezen en schrijven". In dit plan van aanpak gebruiken we voor de duidelijkheid de term laaggeletterdheid. Bij de inzet van communicatie over laaggeletterdheid zullen we de woorden "moeite met lezen en schrijven" gebruiken. In Zwijndrecht is 12,9% tussen de 16 en 65 jaar laaggeletterd, ofwel 3.731 inwoners. Dit is hoger dan het landelijk gemiddelde.

Waar lopen laaggeletterden tegen aan?

Belangrijk is dat we ons realiseren, dat het niet goed beheersen van de taal meer is dan niet goed kunnen lezen en schrijven. Laaggeletterden begrijpen veel minder van de wereld om hen heen. Laaggeletterden hebben bijvoorbeeld problemen met:

- formulieren invullen voor bijvoorbeeld zorgtoeslag, kinderopvang of de belasting
- straatnaamborden lezen
- voorlezen aan (klein)kinderen
- een offerte lezen
- geld opnemen bij een pinautomaat
- vertrektijden van de trein opzoeken
- ondertitels lezen
- lezen van veiligheidsinstructies op het werk
- lezen en begrijpen van gezondheidstips, patiënten folders en bijsluiters van medicijnen.

Plan van aanpak inhoud

Met dit plan zetten we in op de aanpak van laaggeletterdheid. Ons ambitie is dat iedereen geletterd is. Wie geletterd is heeft immers meer mogelijkheden om mee te doen in de samenleving. De aanpak sluit aan op de ambities uit het raadsprogramma 2018-2021. In het raadsprogramma is als doel gesteld dat iedereen mee doet, van jong tot oud. We willen een samenleving waarin iedereen tot zijn recht kan komen, met mogelijkheden om zich te ontwikkelen, mee te doen, anderen te ontmoeten en erbij te horen.

In dit plan van aanpak formuleren we in hoofdstuk 2 de doelstellingen die aansluiten op onze ambitie dat iedereen geletterd is. Vervolgens staat in hoofdstuk 3 wat we nu al doen. De afgelopen jaren is behoorlijk geïnvesteerd in een gevarieerd aanbod. In de hoofdstukken daarna gaan we in op wat we nog moeten oppakken om ons doel te bereiken. De acties die hierbij horen benoemen we in hoofdstuk 4 en de bijbehorende organisatie en planning in de hoofdstukken 5 en 6. Als laatste beschrijven we hoe we gaan bijhouden wat de acties opleveren, ofwel monitoren.

In dit plan kijken we ook welke extra preventieve maatregelen we kunnen nemen om taalachterstand bij kinderen/jongeren te voorkomen. Op kinderen/jongeren is de term laaggeletterd niet van toepassing. Zij zijn immers nog volop bezig om het eindniveau van vaardigheden te verwerven. Wanneer een leerling in het onderwijs niet het bepaalde niveau haalt, is er sprake van taalachterstand. Kinderen en jongeren met een taalachterstand hebben grote kans om laaggeletterd te worden. Het blijkt namelijk dat kinderen die taalachterstand hebben deze achterstand moeilijk inhalen.

2. Ambitie en doelstellingen

Onze ambitie is dat iedereen in Zwijndrecht geletterd is. Wie geletterd is kan immers beter zelfstandig meedoen in de maatschappij. En zelfstandig meedoen in onze maatschappij dat is ons uiteindelijke doel.

Om dit bereiken hanteren we het volgende algemene uitgangspunt:

Taal wordt als instrument ingezet binnen het gehele Sociale Domein.

Laaggeletterdheid heeft raakvlakken met veel thema's in het Sociale Domein. Taal is een instrument of middel om ambities binnen andere opgaven te behalen. De aanpak van laaggeletterdheid vergroot bijvoorbeeld de perspectieven op betaald werk of vrijwilligerswerk. Lees- en schrijfvaardigheden zijn ook een voorwaarde om zelfredzaam te kunnen zijn. Daarom is het van belang dat bij het oplossen van vraagstukken bij andere thema's binnen het Sociale Domein taal als instrument wordt ingezet. Van belang is dat iedereen die werkt met de thema's in het Sociale Domein zich hiervan bewust is. We willen dat de aanpak van laaggeletterdheid bij iedereen op de agenda staat!

Naast dit algemene uitgangspunt hebben we 3 doelstellingen voor de korte termijn geformuleerd om onze ambitie iedereen geletterd te bereiken:

1. Meer laaggeletterde allochtonen en werkende laaggeletterden maken succesvol gebruik van het aanbod

Met de aanpak laaggeletterdheid richten we ons op iedereen. Maar we zetten extra acties in speciaal op het bereiken van laaggeletterden die hier niet zijn geboren en waarbij Nederlands dus niet de moedertaal is. En we zetten extra acties in op het bereiken van werkende laaggeletterden.

De reden voor de keuze van deze eerste groep is dat onder de groep inwoners waarbij Nederlands niet de moedertaal is zich relatief veel laaggeletterden bevinden. Dit aantal wordt in Zwijndrecht geschat op 1.244 inwoners (tussen de 16 en 65 jaar). Een deel van deze groep, bijvoorbeeld degenen die gebruik maken van de activiteiten van Diverz, wordt bereikt. Maar de rest van die groep wordt niet goed bereikt. Ook de groep laaggeletterde nieuwkomers uit de periode voor 2014 wordt onvoldoende bereikt. De casemanager participatie en integratie zet zich in voor de groep laaggeletterde nieuwkomers uit de jaren 2014-2016 (actie uit plan van aanpak Thuis in Zwijndrecht). Deze groep heeft Vluchtelingenwerk in beeld. De groep van voor 2014 is niet in beeld bij 1 organisatie. Door nu breed in te zetten op laaggeletterden die hier niet zijn geboren en waarbij Nederlands dus niet de moedertaal is bereiken we ook deze groep nieuwkomers.

Onze ambitie is dat het aantal laaggeletterden dat een taalcursus volgt stijgt. Omdat we ons speciaal richten op het bereik van laaggeletterden die hier niet zijn geboren en waarbij Nederlands niet de moedertaal is, hebben we voor deze groep een apart streefcijfer. Het streefcijfer is dat van deze groep het aantal dat een taalcursus volgt jaarlijks met 15% stijgt. In 2017 heeft van deze groep 143 mensen een taalcursus gevolgd of een taalmaatje gehad.

Daarnaast zal de casemanager participatie en integratie van Vluchtelingenwerk jaarlijks 30 ingeburgerde nieuwkomers uit de jaren 2014-2016 begeleiden naar een taaltraject. Deze aantallen worden apart bijgehouden, omdat dit een aparte opdracht is voor Vluchtelingenwerk.

Ambitie: het aantal laaggeletterde allochtonen dat een taalcursus volgt stijgt jaarlijks met 15%

Ambitie: jaarlijks volgen 30 ingeburgerde nieuwkomers uit de jaren 2014-2016 een taaltraject

Ten tweede richten we ons op werkende laaggeletterden. Het blijkt dat meer dan de helft van het aantal laaggeletterden, namelijk 57%, werkt. Voor Zwijndrecht wordt dit geschat op 2.127 inwoners (een deel hiervan zit ook in die 1.244, het aantal geschatte laaggeletterden waarbij Nederlands niet de moedertaal is). We hopen deze laaggeletterden via de werkgever te bereiken. Bedrijven kunnen hiervoor meedoen aan het Taalakkoord.

We willen jaarlijks 100 werkende laaggeletterden bereiken doordat bedrijven investeren in de aanpak van laaggeletterdheid en meedoen met het Taalakkoord. De laaggeletterden die we hiermee bereiken worden apart bijgehouden, omdat hiervoor een apart traject wordt gevolgd.

Tot nu toe is er geen bedrijf uit Zwijndrecht dat meedoet aan het Taalakkoord. We zullen zelf in 2019 het voorbeeld geven en meedoen met het Taalakkoord.

Ambitie: jaarlijks worden 100 werkende laaggeletterden bereikt

2. We communiceren begrijpelijk

De meeste Nederlanders beheersen de taal op B1 of B2 niveau. Het taalniveau van begrijpen, spreken en schrijven is van laag naar hoog te verdelen in A1, A2, B1, B2, C1, en C2. Overheden en bedrijven schrijven hun teksten meestal op taalniveau C1.

We willen bereiken dat al onze teksten voor inwoners op B1-niveau worden aangeboden. Op die manier kan 80 procent van onze inwoners onze teksten begrijpen.

Ambitie: we communiceren begrijpelijk

3. Meer kinderen en jongeren verlaten voldoende taalvaardig het onderwijs

Om de spiraal van nieuwe aanwas laaggeletterden te doorbreken investeren we nog meer in het voorkomen van taalachterstand bij kinderen en jongeren. Immers kinderen en jongeren met een taalachterstand hebben grote kans om laaggeletterd te worden. Bij het nieuw op te stellen onderwijsachterstandenbeleid zal een te behalen ambitie, percentage kinderen dat taalvaardig het basisonderwijs verlaat, worden bepaald.

3. Wat gebeurt er al en resultaten

We starten niet vanaf het 0-punt. Er zijn al acties ondernomen. Onderstaand een opsomming van de belangrijkste acties die al lopen en waar we als gemeente in investeren.

Voor laaggeletterden

Taalaanbod voor laaggeletterden

Op basis van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs is er met de regio Drechtsteden een aanbod formeel en informeel taalonderwijs georganiseerd en ingekocht, dat lokaal is uitgerold. De regionale projectleider van de stichting Lezen en Schrijven ondersteunt de organisaties en gemeenten.

Daarnaast hebben lokale organisaties in Zwijndrecht, Diverz en Leger des Heils, zelf ook een informeel aanbod taalonderwijs opgezet.

Aanbod:

a. Bibliotheek AanZet:

- In de bibliotheek is het Taalhuis gevestigd. Bij het Taalhuis kunnen inwoners informatie verkrijgen over de diverse taallessen, de intake voor non-formele taallessen vindt er plaats, er kan huiswerk worden gemaakt en er is een groepsaanbod. In het Taalhuis werkt de bibliotheek samen met Diverz, Vluchtelingenwerk en het Leger des Heils.
Het groepsaanbod bestaat uit taalondersteuning op vrijwillige basis voor mensen die extra bijles willen met behulp van een getrainde vrijwilliger. De bijeenkomsten staan voor iedereen en alle niveaus open. Mensen kunnen heel laagdrempelig oefenen (meters maken).
- Bijeenkomsten in het kader van sociale activering (de Koffie met bijeenkomsten). Het doel van deze bijeenkomsten is dat mensen het huis uitkomen, sociale contacten leggen en als bijvangst de taalvaardigheid vergroten.
- Mogelijkheid om thuis of in de bibliotheek te leren voor een taalexamen via oefenen.nl. De bibliotheek heeft sinds 2018 een licentie op dit programma, waarmee laaggeletterden zelf aan de slag kunnen met het aanleren van de basisvaardigheden.
- Diverse cursussen computervaardigheden, zoals Klik&Tik cursussen en oefenen met DigiD.

b. Diverz:

Taalondersteuning, zowel informeel taalles als taalmaatje waarbij individueel wordt geoefend, voor volwassenen die extra ondersteuning willen met behulp van een getrainde vrijwilliger. De lessen zijn toegankelijk voor iedereen die beter Nederlands wil leren spreken. En Diverz biedt samen met de bibliotheek cursussen computervaardigheden aan, zoals Klik&Tik en oefenen met DigiD.

c. ROC Da Vinci College:

Taallessen voor volwassen NT2-ers ofwel anderstaligen die niet meer onder de inburgeringsplicht vallen. Het is een opleidings- en loopbaangericht taaltraject.

d. Sagènn:

- Taalles voor volwassenen die Nederlands als moedertaal hebben en die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Het aanbod is ook bedoeld voor NT1.5 (b.v. Antilianen en Surinamers die vloeiend Nederlands spreken en verstaan).
- Formeel en informeel taalonderwijs voor NT2-ers ofwel anderstaligen met een hoog denkniveau om hen te begeleiden naar werk of een opleiding HBO/universiteit. Er wordt opgeleid voor Staatsexamen I of Staatsexamen II.

e. Prago:

NT1 en NT2 voor licht verstandelijk beperkte volwassenen (LVB) en volwassenen die moeite hebben met leren (NT1 en anderstalig). Mensen leren taal- en rekenvaardigheden en omgaan met de computer. De lessen zijn informeel.

Het totale taalaanbod in de Drechtsteden staat vermeld op een website: www.taalonderwijsdrechtsteden.nl.

Stichting Lezen en Schrijven

Stichting Lezen en Schrijven verzorgt de screeningsinstrumenten, trainingen herkennen en signaleren, trainingen voor vrijwilligers voor de informele taallessen, lesmateriaal en heeft contact met alle aanbieders.

Stichting Lezen en Schrijven heeft als doel dat zo veel mogelijk mensen in Nederland kunnen lezen, schrijven, rekenen en digitaal vaardig zijn.

Communicatie

Zowel vanuit de regio als lokaal wordt aandacht besteed aan laaggeletterdheid, met name in de week van de Alfabetisering (1^e volle week van september). Er worden artikelen geplaatst in de krant en in Zwijndrecht worden diverse activiteiten georganiseerd door de bibliotheek en Diverz om mensen op een hele laagdrempelige manier te laten praten over taal en daarbij te informeren over de mogelijkheden om iets aan je taalvaardigheid te doen.

En om begrijpelijker te communiceren richting inwoners is er in 2018 Drechtstedenbreed een tool aangeschaft die ondersteunt om het niveau van schrijven aan te passen aan B1 niveau.

Herkennen en doorverwijzen

Met de organisaties voor preventieve jeugdhulp zijn afspraken gemaakt bij de subsidieverlening om te investeren in het herkennen en signaleren van taalachterstand bij kinderen en laaggeletterdheid bij ouders/verzorgers en om hen te motiveren tot het deelnemen aan een peuterspeelgroep, passende taal cursus of taal oefengroep. Met Diverz is bij de subsidieverlening eveneens de afspraak gemaakt om te

investeren in herkennen en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid en om mensen toe te leiden naar het Taalhuis voor een intake of naar een passend aanbod.

Contacten met uitkeringsinstanties en werkgevers

De eerste contacten met de Sociale Dienst, UWV en werkgevers zijn gelegd. De Sociale Dienst en het UWV screenen nog niet op laaggeletterdheid, maar hebben wel aandacht voor laaggeletterdheid bij hun cliënten.

Ook zijn er de eerste contacten gelegd met werkgevers. Zij zijn geïnformeerd over de problemen die laaggeletterden ondervinden en de subsidiemogelijkheden voor werkgevers bij de aanpak van laaggeletterdheid.

Preventief

De gemeente zet in op het voorkomen van taalachterstand met het onderwijsachterstandenbeleid en het stimuleren van activiteiten zoals Boekstart voor peuters en de Bibliotheek op school.

Onderwijsachterstandenbeleid

Onderwijsachterstandenbeleid is gericht op het voorkomen of verkleinen van onderwijsachterstanden bij kinderen van 2,5 tot en met 12 jaar. Een taalachterstand valt onder ontwikkelingsachterstand. In Zwijndrecht geven we uitvoering aan het onderwijsachterstandenbeleid door middel van voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Sinds augustus 2010 zijn gemeenten verantwoordelijk voor voor- en vroegschoolse educatie. VVE richt zich op het voorkomen/verminderen van ontwikkelingsachterstanden bij kinderen in de leeftijd van 2 tot 6 jaar door middel van educatieve programma's. Het consultatiebureau heeft een signaleringsfunctie voor kinderen met een taalachterstand. Kinderen met een taalachterstand kunnen tegen een gereduceerd tarief gebruik maken van het aanbod van de peuteropvang. Daarnaast is het vergroten van ouderbetrokkenheid onderdeel van de aanpak.

Stimuleringsmaatregelen voor lezen

Naast de acties uit het onderwijsachterstandenbeleid organiseert de bibliotheek diverse activiteiten om het lezen en voorlezen te stimuleren, zoals BoekStart voor baby's en de Bibliotheek op School.

Resultaten tot nu toe

Met bovengenoemde acties is een eerste aanzet gegeven voor de 3 ambities uit hoofdstuk 2. Er is een gevarieerd aanbod, incidenteel zijn er bijeenkomsten voor bedrijven om hen te stimuleren aan te sluiten bij het Taalakkoord. En met het huidige onderwijsachterstandenbeleid investeren we in het voorkomen van taalachterstand bij jonge kinderen.

Door deze acties hebben in 2017 720 bezoekers (niet unieke) geoefend met taal in heel laagdrempelige taal oefengroepen in het Taalhuis in de bibliotheek. Dat waren uitsluitend NT2-ers, zij hebben immers behoefte aan het oefenen van spreekvaardigheid. Daarnaast hebben 137 laaggeletterden (waarvan slechts 6 personen autochtoon waren) taalles gevolgd, 12 mensen hadden een taalmaatje en 264 mensen hebben een cursus digitale vaardigheden gevolgd.

En in het kader van het onderwijsachterstandbeleid zijn in 2017 in Zwijndrecht 93 VVE peuters naar een peuteropvang gegaan.

Echter, er zijn meer acties noodzakelijk om onze ambities te verwezenlijken. We willen immers zo veel mogelijk laaggeletterden bereiken. Met name willen we inzetten op laaggeletterden die hier niet zijn geboren en waarbij Nederlands dus niet de moedertaal is (de eerste generatie) en op werkende laaggeletterden. Laaggeletterden waarbij Nederlands niet de moedertaal is zijn immers vaak ook beperkt door hun minder goede spreekvaardigheid.

De noodzakelijke acties om zo veel mogelijk laaggeletterden te bereiken worden besproken in het volgende hoofdstuk. We stoppen niet met de huidige acties, maar geven er een scherpere en/of uitgebreidere invulling aan. Daarnaast wijzigen mogelijk wel de aanbieders van het taalonderwijs, dit hangt samen met de einddatum (31 december 2019) van de regionaal ingekochte trajecten. Daarbij willen we heroverwegen of we blijven deelnemen aan het regionaal inkopen van taaltrajecten.

4. Acties

Onderstaand de acties voor de komende jaren die voortvloeien uit onze 3 ambities die zijn genoemd bij hoofdstuk 2. Dit actieplan is niet een eenmalige activiteit, maar wordt regelmatig geactualiseerd. Reden hiervoor is dat er veel onderzoeken plaatsvinden op het gebied van laaggeletterdheid en er worden diverse pilots, met betrekking tot het bereiken van de groep en inhoud van het aanbod, in het land uitgevoerd.

Ad 1 Meer laaggeletterde allochtonen en werkenden laaggeletterden maken succesvol gebruik van het aanbod

Voor Zwijndrecht willen we ons met name richten op laaggeletterden die hier niet zijn geboren en waarbij Nederlands dus niet de moedertaal is en op werkende laaggeletterden.

Dit betekent niet dat we de andere laaggeletterden niet willen bereiken. Met een aantal acties richten we ons specifiek op een bepaalde groep laaggeletterden en andere acties zijn gericht op de gehele groep.

De acties die we inzetten zijn bedoeld om deze groepen laaggeletterden te vinden en te bereiken, vervolgens deze mensen te motiveren om iets te doen aan hun laaggeletterdheid en door te leiden naar een goed en passend aanbod.

De volgende acties worden ingezet:

Acties specifiek op het vinden van laaggeletterden die hier niet zijn geboren en waarbij Nederlands dus niet de moedertaal is (de eerste generatie):

1. Begeleiden van NT2-ers naar het aanbod.
We benaderen actief migranten zelforganisaties, de moskee en andere belangenvertegenwoordigers om oud- en nieuwkomers te bereiken die de Nederlandse taal nog onvoldoende beheersen. Op deze manier krijgen we de groep beter in beeld. We weten dat een derde van de laaggeletterden van buitenlandse komaf is en dat hierbinnen de eerste generatie de grootste groep is. Samen met deze organisaties maken we laaggeletterdheid bij deze groep bespreekbaar en leiden wij hen door naar het taalaanbod en/of de trainingen digitale vaardigheden.
2. Begeleiden van nieuwkomers uit de jaren 2014-2016 naar het aanbod.
De casemanager participatie en integratie van Vluchtelingenwerk begeleidt nieuwkomers uit de jaren 2014/2015/2016 bij hun maatschappelijke en sociaal-economische integratie. Vluchtelingenwerk heeft de groep uit deze jaren in beeld. Nieuwkomers die de inburgeringscursus hebben gevolgd maar de Nederlandse taal nog onvoldoende beheersen worden door de casemanager actief doorgeleid naar het taalaanbod. Hierover zijn afspraken gemaakt met aanbieders zoals Diverz en ROC Da Vinci. Voor het oefenen met spreken van de Nederlandse taal schuiven de nieuwkomers aan bij het Taalcafé in de bibliotheek.
3. Inzetten op taalvaardige ouders.
Laaggeletterden die hier niet zijn geboren en waarbij Nederlands niet de moedertaal is, kunnen ook worden bereikt via hun kinderen. Dit geldt onder andere voor de instroom van nieuwkomers in de periode voor 2014.

Omdat taalvaardige ouders tot taalvaardige kinderen leidt, gaan we in gesprek met de basisscholen om op meer basisscholen onder schooltijd taalles voor ouders te geven. Op die manier worden ouders taalvaardiger. En wordt de betrokkenheid van de ouders vergroot en worden kinderen meer gestimuleerd in hun taalontwikkeling.

Zie voor deze actie ook het actiepunt bij 3.4 Meer kinderen en jongeren verlaten voldoende taalvaardig het onderwijs.

Actie specifiek voor werkende laaggeletterden:

4. Bedrijven betrekken bij de aanpak.

Veel laaggeletterden werken. Door bedrijven te betrekken bij de aanpak laaggeletterdheid bereiken we ook de laaggeletterden die een baan hebben.

We benaderen bedrijven om hen te informeren over het belang van de aanpak van laaggeletterdheid. Werkgevers kunnen een beroep doen op de subsidieregeling 'Tel Mee Met Taal', wanneer zij het Taalakkoord van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid ondertekenen en aan de slag gaan met hun eigen personeel. Bedrijven kopen met deze subsidie zelf taallessen in. We zullen zelf in 2019 het voorbeeld geven en meedoen met het Taalakkoord.

Acties waarbij naast de gekozen 2 doelgroepen ook de gehele groep laaggeletterden wordt bereikt:

5. Publiekscampagne.

Met de publiekscampagne wordt laaggeletterdheid beter bespreekbaar gemaakt en het aanbod meer onder de aandacht gebracht.

Laaggeletterd zijn heeft een enorme impact op iemands leven en zorgt voor veel problemen voor de laaggeletterde zelf. Vaak hebben laaggeletterden een kring om zich heen verzameld die hen helpt: familieleden regelen bijvoorbeeld de financiële zaken of een collega op het werk vult de digitale werkbijlage in.

De publiekscampagne om het onderwerp bespreekbaar te maken richt zich op de naaste omgeving van laaggeletterden, zij weten van de situatie en kunnen het aankaarten.

Daarnaast wordt er ingezet op meer bekendheid van het Taalhuis en het aanbod dat er voor laaggeletterden is. Mensen weten vaak niet dat er een aanbod is. De bibliotheek start een campagne om meer bekendheid te geven aan het Taalhuis. En organisaties geven meer bekendheid aan hun aanbod. Deze actie richt zich ook op de laaggeletterden zelf, waarbij we foldermateriaal verspreiden daar waar laaggeletterden komen. Het taalniveau van de folders passen we hiervoor aan.

6. Trainen van professionals en vrijwilligers die in contact komen met laaggeletterden zoals de wijkteams, consultatiebureau, sociaal raadslieden, Er op af team, schuldhulpverlening etc.

In de training leren professionals en vrijwilligers wat een goed moment is om laaggeletterdheid bespreekbaar te maken, hoe je het kunt bespreken, welke vragen je kunt stellen en hoe je iemand kunt activeren om er iets aan te gaan doen. Met name laaggeletterden waarbij Nederlands de moedertaal is zijn goed zijn in het verborgen houden dat zij moeite hebben met lezen en schrijven.

De training is in 2018 voor het eerst gegeven en deze wordt jaarlijks herhaald. Door het herhalen van de training worden zo veel mogelijk professionals en vrijwilligers bereikt en blijft het herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden op de agenda van de organisaties staan. Veel laaggeletterden hebben dat extra duwtje van een professional en/of vrijwilliger nodig.

7. Een leervraaggericht aanbod.
We verfijnen het aanbod vanaf 2020. Hierbij gaan we uit van een leervraaggerichte benadering in plaats van een probleemgerichte benadering. We willen de doelgroep bereiken door de taallessen te koppelen aan een onderwerp uit hun werk of een onderwerp waar ze belangstelling voor hebben. Voor laagopgeleide volwassenen is leren en het volgen van een cursus niet altijd een vanzelfsprekende zaak.
8. Inzetten van taalambassadeurs om laaggeletterde inwoners te bereiken.
Taalambassadeurs (ervaringsdeskundigen) die zelf in Zwijndrecht wonen kennen de plekken waar zij laaggeletterden kunnen vinden en motiveren om taalles te volgen. Zij weten uit ervaring hoe je laaggeletterden moet aanspreken en kunt overhalen tot het volgen van een taalcursus. Daarom starten we in 2020 met het werven taalambassadeurs. De werving en begeleiding van taalambassadeurs gebeurt samen met de taalaanbieders en stichting Lezen en Schrijven. Aan een nog te bepalen organisatie wordt gevraagd om de werving van taalambassadeurs op zich te nemen. Het werven van taalambassadeurs vraagt tijd, er wordt eerst een vertrouwensband gecreëerd, voordat aan iemand wordt gevraagd om taalambassadeur te worden. Stichting Lezen en Schrijven of stichting ABC traint de toekomstige taalambassadeurs in het ambassadeurschap en de taalaanbieders ondersteunen bij het zoeken naar potentiële kandidaten voor de functie van taalambassadeur.

Ad 2 We communiceren begrijpelijk

Hiervoor zetten we de volgende acties in:

1. Communicatie van de gemeente nemen we onder de loep.
Dit geldt voor zowel onze mondelinge als schriftelijke communicatie.
Schriftelijke communicatie:
Brieven:
We onderzoeken of onze gemeentelijke communicatie begrijpelijk en leesbaar is voor iedereen, dus ook voor laaggeletterden. We starten met de aanpak van onze brieven.
Binnen de regio Drechtsteden is in 2018 een tool aangeschaft die ondersteunt om het niveau van schrijven aan te passen aan B1 niveau. We vragen aan een belangenorganisatie voor laaggeletterden, of onze brieven begrijpelijk zijn voor laaggeletterden.
En in plaats van meteen een boete uit te delen bij niet betalen van een rekening, gaan we eerst telefonisch informeren waarom iemand niet heeft betaald. Mogelijk was de brief te ingewikkeld.
Website:
De algemene website van de gemeente en de speciale websites voor bijvoorbeeld jeugd, WMO, sport, kunst en cultuur laten we controleren op begrijpelijk taalgebruik. Voor de algemene website wordt contact gelegd met de centrale webredactie.

Mondelinge communicatie:

De collega's die regelmatig klantcontact hebben worden getraind om mondeling begrijpelijk te communiceren. Naast begrijpelijk communiceren is het van belang om te controleren of de boodschap is over gekomen, maar wel op een manier waarbij je iemand in zijn waarde laat.

Daarnaast helpen we klanten en met name laaggeletterden (dat geldt voor iedereen binnen de gemeente), bij doorverwijzen naar een andere organisatie, door voor hen het eerste telefonische contact te leggen met de organisatie waar we naar doorverwijzen.

2. We vragen andere organisaties om ook begrijpelijk te communiceren.

Zodra we als gemeente zelf zijn gestart met begrijpelijk communiceren vragen we andere organisaties om ons voorbeeld te volgen. Bij organisaties die subsidie ontvangen van de gemeente nemen we dit op in de subsidievoorwaarden vanaf 2020.

Andere organisaties, zoals de Sociale Dienst Drechtsteden, benaderen we apart om het belang van begrijpelijk communiceren onder de aandacht te brengen.

Bovengenoemde acties rond communicatie zijn ook van belang voor de groep licht verstandelijk beperkten uit het thema Weet wat je kan.

Ad 3 Meer kinderen en jongeren verlaten voldoende taalvaardig het onderwijs

Hiervoor worden de volgende acties ingezet:

1. Stimuleren van een goed leesklimaat voor kinderen tot en met 12 jaar met het gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid:
In het nieuwe onderwijsachterstandenbeleid 2020-2023 wordt ingezet op het creëren van een leesklimaat waarin kinderen intensief met boeken en lezen in aanraking komen. Hierbij wordt niet alleen ingezet op kinderen tot en met 6 jaar via voor- en vroegschoolse educatie zoals nu het geval is maar op alle kinderen tot en met 12 jaar (einde basisschool). Kinderen met risico op taalachterstand krijgen gedurende hun hele leerloopbaan op een effectieve wijze ondersteuning.
2. Stimuleren van een goed leesklimaat voor jongeren tussen de 12 en 16 jaar.
We gaan in overleg met het Samenwerkingsverband afspraken maken over het voorkomen van taalachterstand bij jongeren tussen de 12 en 16 jaar en de aanpak voor de groep tussen de 2,5 en 16 jaar onderling afstemmen.
De scholen zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor het voorkomen van taalachterstand bij jongeren tussen de 12 en 16 jaar, zij ontvangen hiervoor financiële middelen. Echter we willen als gemeente hier meer bij worden betrokken en hierover afspraken maken met de scholen zodat er een onderling afgestemde en aansluitende aanpak is voor de groep tussen de 2,5 en 16 jaar.
3. Inzetten op voorlezen thuis:
Ook al gaan kinderen naar een peuteropvang of een basisschool, ze brengen nog steeds de meeste tijd thuis door. De taal van de ouders blijkt het meeste gewicht in de schaal te leggen voor de taalontwikkeling van het kind. Daarom is het belangrijk om ouders te stimuleren meer voor te lezen, samen te zingen en veel te praten met hun kind. De basis voor goed lezen en schrijven wordt immers in de voorschoolse periode gelegd (Roberts 2011). In het nieuwe Onderwijsachterstandenbeleid 2020-2023 wordt de inzet op voorlezen thuis meegenomen.

4. Inzetten op taalvaardige ouders.

Taalvaardige ouders leidt tot taalvaardige kinderen. In overleg met de basisscholen gaan we op meer basisscholen taalles voor ouders onder schooltijd op de school geven. Op die manier wordt de betrokkenheid van de ouders vergroot. En met inzet op taalvaardige ouders willen we de vicieuze cirkel, overdragen van laaggeletterdheid naar de volgende generatie, doorbreken. Zie voor deze actie ook actiepunt 1.7 Meer laaggeletterden maken succesvol gebruik van het aanbod.

5. Organisatie

Laaggeletterdheid is een gezamenlijke maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daarom willen we de aanpak van laaggeletterdheid goed verankeren in de Zwijndrechtse samenleving. Er is een projectleider aanpak laaggeletterdheid Drechtsteden die gemeentes en organisaties ondersteunt. Echter van belang is de lokale afstemming, zoals:

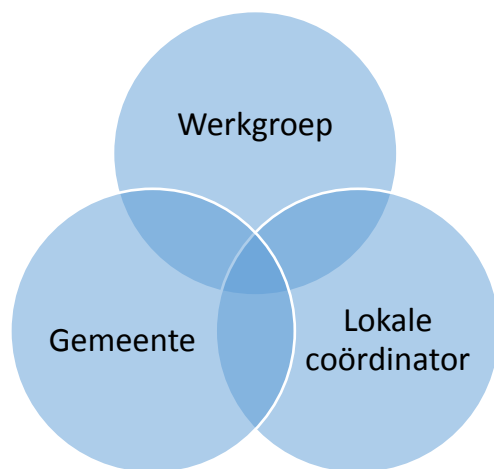
- het in evenwicht brengen van de vraag en aanbod in Zwijndrecht, inclusief de afstemming met de lokale vindplaatsen;
- onderlinge afstemming van het aanbod, waaronder het actief doorverwijzen;
- het op de agenda plaatsen van laaggeletterdheid bij de vindplaatsen;
- signaleren problemen bij de toeleiding;
- sturing aan de overige activiteiten op het gebied van laaggeletterdheid.

Bovengenoemde taken kunnen worden opgepakt door een lokale coördinator laaggeletterdheid. De lokale coördinator is een verbinder en helpt het lokale plan van aanpak uitvoeren. Bij de uitvoering stemt de lokale coördinator af met de regionale projectleider Drechtsteden.

Er wordt een functieomschrijving opgesteld voor een lokale coördinator laaggeletterdheid. Vervolgens wordt onderzocht waar die functie kan worden belegd. De lokale coördinator legt verantwoording af aan de opdrachtgever, de gemeente Zwijndrecht.

Voor de uitvoering van het plan van aanpak wordt een werkgroep ingesteld, die gezamenlijk verantwoordelijk is voor de uitvoering van de acties. De werkgroep zal bestaan uit organisaties die zich inspannen om laaggeletterdheid in Zwijndrecht tegen te gaan. De werkgroep wordt voorgezeten door de lokale coördinator.

De gemeente neemt deel aan deze werkgroep, en heeft hierin een dubbelrol. Enerzijds als opdrachtgever en anderzijds als deelnemer en het leveren van een inhoudelijke bijdrage en mede uitvoeren van het plan van aanpak.

6. Planning

Actie	Planning	Wie
Invullen en beleggen coördinerende rol aanpak laaggeletterdheid	3 ^e en 4 ^e kwartaal 2019	Gemeente
Meer laaggeletterden maken succesvol gebruik van het aanbod - Begeleiden van allochtonen naar het aanbod - Begeleiden van nieuwkomers 2014-2016 naar het aanbod - Inzetten op taalvaardige ouders - Bedrijven betrekken bij de aanpak - Publiekscampagne - Trainen van professionals en vrijwilligers - Een leervraaggericht aanbod - Inzetten van taalambassadeurs om laaggeletterde inwoners te bereiken	2 ^e helft 2019 Start vanaf 2019 1 ^e helft 2020 1 ^e helft 2020 2 ^e helft 2019 Elk jaar 2 ^e helft 2019, effectief 2020 1 ^e helft 2020	Coördinator/partners Vluchtelingenwerk Coördinator/gemeente Coördinator Coördinator/werkgroep Coördinator/gemeente Gemeente Coördinator/gemeente
We communiceren begrijpelijk - Communicatie van de gemeente onder de loep nemen - Organisaties in Zwijndrecht communiceren begrijpelijk	2 ^e helft 2019/1 ^e helft 2020 Continu vanaf 2019	Gemeente Gemeente/coördinator

Meer kinderen en jongeren verlaten voldoende taalvaardig het onderwijs		
- Stimuleren van een goed leesklimaat tot en met 13 jaar	1 ^e helft 2019, effectief 2020	Gemeente/partners OAB
- Stimuleren van een goed leesklimaat 12-16 jarigen	2 ^e helft 2019	VO/gemeente
- Inzetten op voorlezen thuis	1 ^e helft 2019, effectief 2020	Gemeente/partners OAB
- Inzetten op taalvaardige ouders	1 ^e helft 2020	Coördinator/gemeente

7. Begroting

Actie	Kosten	Budget
Invullen en beleggen coördinerende rol aanpak laaggeletterdheid	€ 30.000,00	Budget OAB (i.o.m. partners)
Meer laaggeletterden maken succesvol gebruik van het aanbod		
- Begeleiden van allochtonen naar het aanbod	--	N.v.t.
- Begeleiden van nieuwkomers 2014-2016 naar het aanbod	--	Budget Vluchtelingenwerk
- Inzetten op taalvaardige ouders	--	Binnen WEB-budget
- Bedrijven betrekken bij de aanpak	--	Landelijk subsidiemogelijkheden
- Publiekscampagne	€ 5.000,00	Budget laaggeletterdheid
- Trainen van professionals en vrijwilligers	€ 5.000,00	Budget laaggeletterdheid
- Een leervraaggericht aanbod	--	Binnen WEB-budget
- Inzetten van taalambassadeurs om laaggeletterde inwoners te bereiken	€ 15.000,00	Budget Wijkwerk
We communiceren begrijpelijk		
- Communicatie van de gemeente onder de loep nemen	P.M.	Budget LVB
- Organisaties in Zwijndrecht communiceren begrijpelijk	--	Budget organisaties

Meer kinderen en jongeren verlaten voldoende taalvaardig het onderwijs		
- Stimuleren van een goed leesklimaat tot en met 13 jaar	P.M.	Budget OAB
- Stimuleren van een goed leesklimaat 12-16 jarigen	P.M.	P.M.
- Inzetten op voorlezen thuis	P.M.	Budget OAB
- Inzetten op taalvaardige ouders	--	Binnen WEB-budget

In het nieuwe onderwijsachterstandbeleid 2020-2023 wordt ingezet op het creëren van een goed leesklimaat en op voorlezen thuis. In dit nieuwe beleid worden de acties concreet ingevuld. Deze acties worden gefinancierd uit het budget voor onderwijsachterstandbeleid.

8. Monitoren

We willen graag weten of de acties uit dit plan van aanpak effect hebben. Daarom houden we de stand van zaken bij rond de acties uit dit plan van aanpak ofwel we gaan monitoren. Per ambitie gaan we het volgende monitoren:

1. Meer laaggeletterde allochtonen en werkenden laaggeletterden maken succesvol gebruik van het aanbod

Met de aanpak laaggeletterdheid richten we ons op iedereen, maar we zetten extra acties in speciaal op het bereiken van laaggeletterden die hier niet zijn geboren en waarbij Nederlands dus niet de moedertaal is en we zetten extra acties in op het bereiken van werkende laaggeletterden. Volgens onderzoek is in Zwijndrecht 12,9% tussen de 16 en 65 jaar laaggeletterd ofwel 3.731 inwoners.

Helaas kunnen we niet zelf meten of het aantal laaggeletterden afneemt, omdat we niet weten wie laaggeletterd is. Voor een indicatie van het aantal laaggeletterden in Zwijndrecht moeten we ons baseren op nationale onderzoeken. De Algemene Rekenkamer heeft in 2016 onderzoek gedaan naar laaggeletterdheid in Nederland. Niet bekend is, wanneer de Algemene Rekenkamer weer een onderzoek doet naar laaggeletterdheid in Nederland. Ons doel is dat bij het volgende onderzoek het percentage van 12,9% laaggeletterden in Zwijndrecht is gedaald en onder het landelijk gemiddelde ligt. Het landelijk gemiddelde is 11,1%.

Omdat we niet zelf kunnen meten of het aantal laaggeletterden in Zwijndrecht afneemt, kiezen we voor een indicator die we wel zelf kunnen meten en die veel informatie geeft over het effect van het plan van aanpak. Daarom kiezen we als indicator het aantal laaggeletterden dat gebruik maakt van het aanbod. En daarbij willen we dat de laaggeletterden ook succesvol gebruik maken van het aanbod ofwel deelname heeft effect gehad. We meten zowel op output als outcome.

Output

Elk jaar dienen de organisaties bij te houden hoeveel deelnemers gebruik hebben gemaakt van hun aanbod. Onze ambitie is dat het aantal laaggeletterde allochtonen (die hier niet zijn geboren en waarbij Nederlands niet de moedertaal is) dat een taalcursus volgt jaarlijks met 15% stijgt. Zie ook hoofdstuk 2.

Onderstaand de verdeling per onderdeel:

Omdat het aanbod divers is, van formeel taalles tot het deelnemen aan het Taalcafé of het volgen van een digitale cursus, wordt het bereik per onderdeel bijgehouden.

Deelname aan taalcursus door laaggeletterde allochtonen:

In 2017 hebben 143 allochtone laaggeletterden die hier niet zijn geboren en waarbij Nederlands niet de moedertaal is een taalcursus gevolgd of een taalmaatje gehad.

We willen dat dit getal jaarlijks stijgt met 15%.

Nieuwkomers uit de periode 2014-2016:

De casemanager participatie en integratie van Vluchtelingenwerk zal jaarlijks 30 ingeburgerde nieuwkomers uit de jaren 2014-2016 begeleiden naar een taaltraject. Deze aantallen worden apart bijgehouden, omdat dit een aparte opdracht is voor Vluchtelingenwerk die zij verantwoorden.

Taalcafé:

In 2017 hebben 720 niet unieke bezoekers geoefend met het spreken van taal. Omdat dit geen taalles (waar je elke week naar toe gaat) is, houden we de cijfers hiervoor apart bij. Voor dit onderdeel is een stijging niet te verwachten, de meeste mensen hebben de weg naar het Taalcafé al gevonden. We willen de komende jaren voor dit onderdeel het huidige bereik behouden.

Cursus digitale vaardigheden:

In 2017 hebben 264 mensen een cursus digitale vaardigheden gevolgd.

Het streven is dat dit jaarlijks stijgt met 10%.

Werkende laaggeletterden:

We willen jaarlijks 100 werkende laaggeletterden bereiken doordat bedrijven investeren in de aanpak van laaggeletterdheid en meedoen met het Taalakkoord. Door mee te doen aan het Taalakkoord geven bedrijven aan dat ze laaggeletterdheid in hun bedrijf/organisatie aanpakken. De groep laaggeletterden die hiermee wordt bereikt wordt apart bijgehouden, omdat organisaties/bedrijven hiervoor een apart traject afsluiten en zelf afspraken maken met een taalaanbieder.

Outcome

Naast het tellen van het aantal deelnemers vragen we de organisaties om de effecten van hun aanbod te meten: of de deelnemers een betere taalvaardigheid (of reken- of digitale vaardigheid) ervaren na het afronden van een cursus. Dit zegt iets over het effect van het aanbod en of mensen hierdoor beter participeren.

2. We communiceren begrijpelijk:

Voor dit onderdeel zullen we jaarlijks beschrijven welke acties zijn uitgevoerd en dit zullen we ook meten. Of we begrijpelijk communiceren wordt gemeten door bijvoorbeeld stichting ABC. Zij kunnen taalambassadeurs inzetten die onze communicatie beoordelen op begrijpelijkheid. We willen bereiken dat onze communicatie wordt beoordeeld met een goed.

3. Meer kinderen en jongeren verlaten voldoende taalvaardig het onderwijs:

In 2019 wordt een instrument ontwikkeld om te meten of kinderen taalvaardig het basisonderwijs verlaten. De betrokken partijen gaan een definitie voor taalvaardigheid opstellen en vooral hoe ze dit gaan meten. Vervolgens zal er een te behalen ambitie, percentage kinderen dat taalvaardig het basisonderwijs verlaat, worden bepaald.

Met het voortgezet onderwijs maken we afspraken om te monitoren wat het effect is van de inzet op het voorkomen van taalachterstand.

Bijlage 1. Begripsomschrijving en data over laaggeletterdheid en taalachterstand in Zwijndrecht

Begripsomschrijving laaggeletterdheid:

Onder een laaggeletterde wordt verstaan: een persoon die grote moeite heeft met luisteren, spreken, lezen en schrijven, rekenen en omgaan met de computer (digitale vaardigheden) waardoor hij of zij in het dagelijks leven of op het werk minder goed kan functioneren. Het gaat hierbij zowel om Nederlandstaligen (NT1) als om niet-Nederlandstaligen (NT2). Zij beheersen het minimale niveau om volwaardig in de Nederlandse maatschappij te kunnen functioneren niet. Dat niveau is door de overheid vastgesteld op eindniveau vmbo of niveau mbo-2/3 (niveau 2F binnen de standaarden en eindtermen volwasseneneducatie).

Wie zijn het en cijfers:

In Nederland

Er zijn in Nederland 2,5 miljoen laaggeletterden van 16 jaar en ouder (Algemene Rekenkamer 2016). Hiervan is 1,2 miljoen 65-plusser en 1,3 miljoen mensen tussen de 16 en 65 jaar (Bron stichting Lezen en Schrijven). Twee derde van het aantal is van Nederlandse afkomst en een derde is van buitenlandse afkomst. Ongeveer 43% van de laaggeletterden is werkeloos of inactief op de arbeidsmarkt.

In Zwijndrecht

Volgens onderzoek (Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, Universiteit Maastricht) is in Zwijndrecht 12,9% tussen de 16 en 65 jaar laaggeletterd ofwel 3.731 inwoners. Wanneer de 65-plussers worden meegerekend, dan verdubbelt het aantal laaggeletterden.

Begripsomschrijving taalachterstand:

Op kinderen is de term laaggeletterd niet van toepassing. Zij zijn immers nog volop bezig om het eindniveau van vaardigheden te verwerven. Wanneer een leerling aan het einde van het basisonderwijs niet het bepaalde niveau haalt, is er sprake van taalachterstand. Kinderen en jongeren met een taalachterstand hebben grote kans om laaggeletterd te worden. In het kader van preventie wordt in dit plan van aanpak ook het voorkomen van taalachterstand meegenomen.

Cijfers taalachterstand

In Nederland

Uit internationaal studie (PISA) blijkt dat in Nederland in 2015 17,9% van de jongeren van 15 jaar een taalachterstand had. Dit aantal stijgt de laatste jaren.

Uit het onderwijsverslag "De Staat van het Onderwijs 2016-2017" van de Inspectie van het Onderwijs blijkt dat de leesvaardigheid van Nederlandse basisschoolleerlingen afneemt. Het aantal leerlingen dat aan het einde van de basisschool het streefniveau lezen (niveau 1F) haalt is 65%. Het aantal leerlingen dat het basisonderwijs laaggeletterd verlaat stijgt, van nog geen 1,4% in 2015 naar 2,2% in 2017. Het gaat om zo'n 3.500 leerlingen die het fundamentele niveau (1F) niet halen. Opvallend is dat Nederlandse leerlingen weinig plezier in lezen hebben.

De rekenprestaties gaan iets beter dan voorgaande jaren, maar zijn nog steeds laag. In 2017 verliet 7% van de leerlingen de basisschool laaggecijferd en maar 48% haalt het streefniveau.

In Zwijndrecht

We weten niet hoeveel jongeren in Zwijndrecht een taalachterstand hebben.

We hebben wel informatie over het aantal kinderen dat leest of wordt voorgelezen. Uit de Kindmonitor van de dienst Gezondheid&Jeugd ZHZ blijkt dat in 2017 in Zwijndrecht 46% van de kinderen 4 tot 12 jaar dagelijks leest. Ook blijkt dat kinderen met hoog opgeleide ouders vaker lezen, dan kinderen met laagopgeleide ouders. Daarnaast wordt in 2017 68% van de 0- tot 12-jarigen dagelijks voorgelezen. Maar van de 4- tot 12-jarigen wordt nog maar 38% dagelijks voorgelezen. Ook hierbij worden kinderen met hoog opgeleide ouders vaker voorgelezen, dan kinderen met laag opgeleide ouders.

Oorzaken laaggeletterdheid

Factoren die laaggeletterdheid kunnen veroorzaken zijn:

- de thuissituatie: opgroeien in een taalarm gezin, bij ouders: vroeg gaan werken
- het onderwijs: onvoldoende aandacht of begeleiding, weinig opleiding
- individuele factoren: algemene leer- en gedragsproblemen, taalzwakte en dyslexie

Meestal is er sprake van een combinatie van genoemde factoren.

Gevolgen (maatschappelijke problematiek):

Laaggeletterden ervaren problemen in alle leefdomeinen.

De gevolgen van laaggeletterdheid zijn:

1. Een slechtere arbeidsmarktpositie, lager inkomen en daarmee meer beroep op de bijstand
2. Afzondering, nemen minder deel aan de samenleving, participeren minder
3. Lager gevoel van zich welbevinden, minder zelfredzaam, slechtere gezondheid, meer gebruik van de gezondheidszorg, hoger ziekteverzuim
4. Slecht begrijpen en reageren op dienstverlening van instellingen en meer schulden
5. Grotere kans op onderwijsachterstand, schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten
6. Minder betrokkenheid van ouders bij de school en ontwikkeling van hun kinderen

Dit heeft financiële gevolgen voor de laaggeletterden. Laaggeletterden lopen jaarlijks totaal 572 miljoen aan inkomsten mis (bron PWC).

Laaggeletterdheid heeft ook gevolgen voor de maatschappij. Omdat laaggeletterden vaker werkloos zijn en wanneer ze een baan hebben vaak minder verdienen, ontvangt de overheid minder belastinginkomsten. Tegelijkertijd geeft de overheid meer geld uit aan bijstandsuitkeringen en armoedebestrijding onder laaggeletterden.

Daarnaast zijn de kosten voor gezondheidszorg bij laaggeletterden vaak hoger. Dit komt door een vaak ongezondere levensstijl en chronische ziekten. En laaggeletterden hebben grotere kans op verkeerd medicijngebruik. Hierdoor gaan laaggeletterden vaker naar een huisarts en vaker naar het ziekenhuis. De jaarlijkse kosten voor de samenleving in Nederland worden geschat op € 550 miljoen per jaar (bron PWC).

Bijlage 2. Begrippenlijst

Basisvaardigheden

Binnen de volwasseneneducatie wordt onder de basisvaardigheden verstaan: taal-, reken- en digitale vaardigheden voor laagopgeleide volwassenen. Onder taal verstaan we Nederlands als tweede taal en Nederlands als moedertaal. Met voldoende beheersing van de basisvaardigheden kan een volwassene zich zelfstandig redden in de maatschappij.

WEB

Wet Educatie en Beroepsonderwijs. Deze wet regelt de organisatie van verschillende vormen van beroepsonderwijs en volwasseneneducatie. Arbeidsmarktregio's krijgen jaarlijks budget op basis van deze wet voor het inkopen van cursussen gericht op het verbeteren van de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden. Het mogen alleen cursussen zijn bestemd voor volwassenen vanaf 18 jaar die niet inburgering plichtig zijn.

Met ingang van 2015 is de wet gewijzigd en was er tot en met 2017 een gefaseerde afbouw van de verplichte besteding van de middelen bij het ROC. Deze aanpassing is bedoeld om de mogelijkheden van gemeenten te verruimen: behalve formeel aanbod mag er nu ook informeel aanbod worden ingekocht.

NT1

Nederlands als eerste taal betekent Nederlands als moedertaal.

NT2

Nederlands als tweede taal. De term NT2 verwijst naar het taalonderwijs aan mensen met een andere moedertaal dan het Nederlands. Doel van dit onderwijs is het verwerven van de Nederlandse taal.

Taalniveau

Met taalniveaus kun je het niveau van een tekst meten en je kunt lezers indelen.

De niveaus lopen van A1 tot en met C2. Iemand met taalniveau A1 begrijpt woorden of namen die vertrouwd zijn en heel eenvoudige korte zinnen. C2 is het taalniveau van zeer taalvaardige mensen. Ze begrijpen alle teksten, ook abstracte teksten of jargon.

Mensen die taalniveau B1 hebben, begrijpen teksten die voor het grootste deel uit veelgebruikte woorden bestaan.

Formele educatie

In de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB) wordt formele educatie omschreven als educatie die wordt afgesloten met een diploma dat erkend is en gebaseerd is op de standaarden en eindtermen volwasseneneducatie.

In de praktijk wordt formele educatie veelal anders opgevat dan in de WEB is omschreven. Namelijk als intentionele en systematische educatie binnen een school/professionele onderwijsorganisatie. Formele educatie wordt daarmee in de praktijk veelal breder opgevat dan in de WEB is omschreven.

Taalhuis

Het Taalhuis is een herkenbare plek waar mensen informatie kunnen verkrijgen over de diverse taallessen, formeel en non-formeel. De intake voor non-formeel aanbod vindt er plaats, er kan huiswerk gemaakt worden en er is een groepsaanbod om te oefenen met spreekvaardigheid. Bij het Taalhuis Zwijndrecht is er samenwerking tussen de bibliotheek, Diverz, Vluchtelingenwerk en Leger des Heils.

Taalambassadeur

Taalambassadeurs weten uit eigen ervaring hoe het is om niet te kunnen lezen en schrijven. Zij zijn getraind om uiteenlopende doelgroepen, van politici tot laaggeletterden, te overtuigen van het belang van goede basisvaardigheden voor iedereen. Dat doen zij bijvoorbeeld in presentaties en via de media.

BoekStart voor baby's

BoekStart stimuleert het voorlezen door ouders/verzorgers. In Zwijndrecht deelt het consultatiebureau namens de bibliotheek gratis BoekStartkoffertjes uit aan ouders. Hierin zit informatiemateriaal over voorlezen, boekjes en een kaart waarmee een gratis bibliotheekpas bij de bibliotheek kan worden opgehaald. Ook stimuleert de bibliotheek het voorlezen met voorleesmiddagen in de bibliotheek of op locatie voor ouders met hun baby's en peuters.

Bibliotheek op School

Bij de Bibliotheek op School krijgt de school ondersteuning van een bibliotheekconsulent die samen met de leerkrachten een jaarprogramma opzet met activiteiten op het gebied van leesbevordering en mediawijsheid. Daarnaast kan de school een basiscollectie ontvangen van de bibliotheek.